

Ettepanek: EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS, millega muudetakse määrust (EL) 2024/1348 seoses turvalise kolmanda riigi kontseptsiooni rakendamisega, COM(2025)259

Proposal for a REGULATION OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL amending Regulation (EU) 2024/1348 as regards the application of the 'safe third country' concept

Otsuse ettepanek koordinatsioonikogule

Kujundada seisukoht

KOKi esitamise tähtpäev 16.07.2025

VV esitamise tähtpäev 24.07.2025

Subsidiaarsuse tähtpäev - ei ole veel määratud

Põhivastutaja Siseministeerium

Kaasvastutajad (sisendi andmise tähtaeg 04.07.2025) Justiits- ja Digiministeerium, Välisministeerium, Õiguskantsleri Büroo

Seisukoha valitsusse toomise alus ja põhjendus

Algatuse reguleerimisala nõuab seaduse või Riigikogu otsuse vastuvõtmist, muutmist või kehtetuks tunnistamist (RKKTS § 1521 lg 1 p1); algatuse vastuvõtmisega kaasneks oluline majanduslik või sotsiaalne mõju (RKKTS § 152¹ lg 1 p 2)

Sisukokkuvõte

Komisjoni 20.05.2025 avaldatud ettepanek käsitleb eeskirju, mis hõlbustavad turvalise kolmanda riigi kontseptsiooni kohaldamist liikmesriikides. Turvalise kolmanda riigi mõiste läbivaatamine 12. juuniks 2025 oli varjupaigamenetluse määruse kohane nõue.

Turvalise kolmanda riigi mõiste võimaldab liikmesriikidel pidada varjupaigataotlust vastuvõetamatuks, kui taotlejad võiksid saada tõhusat kaitset kolmandas riigis, mida peetakse nende jaoks turvaliseks. Selle mõiste kohaldamiseks nõutakse praegu ELi õiguses, et varjupaigaasutused tõendaksid seost taotleja ja asjaomase turvalise kolmanda riigi vahel.

Komisjon on teinud ettepaneku muuta turvalise kolmanda riigi mõiste kohaldamise tingimusi järgmiselt:

- **Seose tõendamine taotleja ja turvalise kolmanda riigi vahel ei ole enam kohustuslik.** Liikmesriigid võivad samas otsustada kohaldada turvalise kolmanda riigi mõistet ka edaspidi kitsamalt st jääb võimalus siseriiklikus õiguses seada seose tõendamise nõue.
- **Transiiti läbi turvalise kolmanda riigi** enne ELi jõudmist võib nüüd samuti pidada piisavaks seoseks turvalise kolmanda riigi mõiste kohaldamiseks.
- Kui ühendus või transiit puudub, võib seda mõistet kohaldada juhul, kui **turvalise kolmanda riigiga on sõlmitud leping või kokkulepe.** Selline leping või kokkulepe tagab, et turvalises kolmandas riigis esitatud rahvusvahelise kaitse taotlus vaadatakse läbi, et taotlejad saaksid põhjendatud juhtudel kaitset. Seda **võimalust ei kohaldata saatjata alaealiste suhtes.**
- Lisaks teeb komisjon menetluslike viivituste vähendamiseks ja kuritarvituste vältimiseks ettepaneku, et turvalise kolmanda riigi kontseptsioonil põhinevate vastuvõetamatuse otsuste **edasikaebamisel ei oleks enam automaatset peatavat mõju.**

Kas EL algatus reguleerib karistusi või haldustrahve? Ei

Kas nähakse ette uue asutuse loomine (järelevalvelised või muud asutused)? Ei

Kas lahenduse rakendamine vajab IT-arendusi? Ei

Mõju ja sihtrühm

Mõju valdkonnad

Siseturvalisus

Komisjoni pakutud varjupaigamenetluse määruse muudatusettepanek kiirendab varjupaigamenetlusi ja vähendab survet varjupaigasüsteemidele, säilitades samal ajal taotlejate õiguslikud tagatised ja tagades põhiõiguste austamise.

Põhiõigused

ELi õiguse kohaselt võib kolmandaid riike pidada turvaliseks, kui nad täidavad mitmeid tingimusi, nagu kaitse tagasi- ja väljasaatmise eest, tõsise kahju ning elu ja vabadust ähvardava ohu puudumine rassi, usu, rahvuse, sotsiaalsesse rühma kuulumise või poliitiliste vaadete tõttu, samuti võimalus taotleda ja saada tõhusat kaitset.

Ettepanekus nõutakse, et liikmesriigid teavitaksid komisjoni ja teisi liikmesriike enne lepingute või kokkulepete sõlmimist turvaliste kolmandate riikidega. See võimaldab komisjonil jälgida, kas need lepingud või kokkulepped vastavad ELi õiguses sätestatud tingimustele.

Kaasamine

Kaasata rahvusvahelise kaitse sotsiaalpartnereid (Eesti Pagulasabi, IOM, UNCHR, Inimõiguste keskus)